

Universitätsbibliothek Wuppertal

Quatuor D. N. Jesu Christi Euangeliorum Versiones per antiquæ duæ, Gothica scil. et Anglo-Saxonica

Junius, Franciscus

Dordrecht, 1665

Nachwort

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-702)

næppe nan man Iob (ubi Negativum triplicatur;) *Job. I, 18.* Non erat illis
filius, huz næpdon nan beapn. Luc. I, 7. Panes non habemus, Næbbe pe nane
 hlapap. *Mar. v 111, 16. &c.* Flandri, inquit Cornelius Kilianus, dicunt
Ick ne sal't niet doen / pro Non faciam. De linguâ denique veteri Franco-
 rum, Otridus Monachus Wissenburgensis (in Prologo ad Evangelia à se rythmis
 Francicis explicata) idem docet his verbis: *Duo etiam Negativi, dum in Latini-
 tate rationis dicta confirmant, in hujus linguæ usu penè assidue negant.* Videant
 Galli nunquid ex his negativis Gothorum Particulis **NE NI.** conflatum sit eorum
 fortissimum Negativum *Nenny*; quod à quibusdam pronunciari dicitur *Neny*:
 sic enim D. Menagius; *P' apprens qu' en quelques lieux de Picardie on prononce
 encore a present neny.* De veteri quoque Latino *Nenum* vel *nenu*, Belgico *Vteen* &c.
 differant alii, quibus vacat & expedit, dum nos vela nostra contrahimus.

LECTORI S.

EX varietatibus, quibus Versionis hujus Gothicæ fragmenta deprehenduntur abire
 à lectione Græcâ, quæ nobis est receptissima; has, tanquam cæteris ferè insig-
 niores, sufficiat hac tempestate notâsse. Discrepantiarum profectò, quas in Ad-
 versaria conjeceram, partem longè maximam resecuri reticuique: illas enim censeo
 non incuriosum lectorem suâmet sagacitate facillimè observaturum. In istis verò
 paucioribus recensendis, ac qualitercunque explicandis, video me provinciam sorti-
 tum fuisse duriorè, atque opus suscepisse aleæ plenius periculosæ, quàm in itidè suspi-
 cabar. Difficultas oritur ex ipsâ locorum exponendorum à Textu nostro Græco di-
 versitate: quæ cæteris ideo sunt obscuriora, quòd facem Græcam non habeant, ut
 cætera, prælucentem. Periculum enascitur cum è variantibus lectionibus hic quo-
 que passim suggestis, tum imprimis è fœdissimâ illâ hæreseos labe, quam legimus
 demum contraxisse Ulphilam, hujus Versionis, ut creditur, auctorem. De quo
 nihilominus apud Sixtum Senensem lego, Primus Gothis omnes divinas Scriptu-
 ras è Græco in Gothicam linguam à se conversas tradidit, & CATHOLICE
 explicavit, diu multumq; adversus Arianos decertans, &c. *Biblioth. sanctæ lib.
 IV. pag. 309. edit. Paris. an. MDCCX.* In diversis profectò lectionibus allegandis
 studiosè cari, nè exemplar nostrum Evangelicum commune vel semel, me suadente,
 sollicitetur. Atque si quicquam in Gothicis observâssem quod manifesti Arianismi
 videretur arguendum (nec enim de suspicionibus incertis volui contendere) ego sanè
 vel primus non dubitâssem illud carbone notare; prout decet τὸ μὴ διωκέντων π ἑστὴν τ
 ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τ ἀληθείας. 2 COR. XIII, 8. In discrepantiis distinguendis atque
 conciliandis, vel codicum MSS. Græcorum fidem imploravi; vel ad Interpretes
 PPP 2

vetustiores ac priscos Ecclesiæ Patres provocari; vel etiam (quod principem locum
 obtinet) ad harmoniam Euangelicam, tanquam ad asylum fidissimum, aramq; longè
 tutissimam, confugi. Inter variantes codicum Euangelicorum lectiones, in Bi-
 bliorum polyglottorum Tomo v. 1. notatas, me codice Bezæ vetustissimo haud parum
 adjutum fuisse in lectione illâ Græcâ, quam ob oculos habuisse videtur Interp. Gothi-
 cus, discernendâ, & ego libenter recognosco, & citationes monumenti illius perve-
 tusti frequentiores abundè testantur. Exemplar autem illud, quod xv. Euange-
 lia & Acta Apostolica Græco-Latinè literis majusculis exarata continet, nunc asser-
 vatur in publicâ Cantabrigiensi Academiæ Bibliothecâ; in cujus possessionem cessit,
 an. Domini c1010 LXXXI. ex donatione ipsius Theodori Bezæ: qui etiam scribit
 se illud ex S. Irenæi Cænobio Lugdunensi nactum fuisse circa an. Dom. c1010 LXII.
 Versiones Euangelicæ, quarum adminiculo usus sum, vel typis excusæ sunt, vel manu
 scriptæ: illæ cuilibet patent; hæ verò, uno codice Arabico excepto, usui meo acces-
 serunt ex amicorum concessione. Anglo-Saxonum monumenta mss. suppedita-
 vit doctissimus, mihiq; amicissimus vir, Fr. Junius, exercitatissimus hujus veterum
 Anglorum linguæ ferè deperditæ excultor. Codex Evangeliorum Copticus (vel,
 ut aliis placet, Cophticus) seu Ægyptiacus, cimelium est nobilissimæ bibliothecæ
 Clarissimi eruditissimiq; Isaaci Vossii, qui pro insigni suâ humanitate illud mihi
 communicare non est dedignatus: cui viro summo, quicumque specimini Euangelio-
 rum Copticè versorum bene cupiunt, summas mecum debitori eo nomine sunt gratias.
 Plura quidem notaveram ex codice venerando, sed typorum defectus, operarumq;
 querimoniam ob characteres enormes atque infociabiles, ea communicandi facultatem
 hoc tempore negaverunt. Et inde quoque est, quòd nonnulla in Copticis &
 Arabicis parum commodè sint expressa; quia paucis idoneis instructi fuimus ty-
 pis, quos aliunde acceperamus, amicis faventibus, mutuos. Nec mihi silentio
 prætereundum est Cl. viri sæpe memorati Glossarium Gothicum, ex cujus schedis
 leviter percursis, me Gothicismum primò degustasse, ac postmodum ab iisdem non semel
 edoctum fuisse, ingenuè profiteor atque gratabundè. Ad illud quoque se conferat,
 adhortor, quicumque cognoscendi Gothicarum vocum origines, accuratamq; lingua-
 rum Borealium harmoniam desiderio tenetur. Paucula illa, tam Etymologica,
 quàm è linguis cognatis petita, quæ in meis obiter adducuntur, non alia ferè sunt
 quàm quæ vir longè peritissimus præterit intacta. Hoc enim mihi decretum fixumq;
 fuit, ut sedulò, quoad poteram, ac superstitiosè providerem, nè quid ex ipsius Ani-
 madversionibus, nisi auctore laudato, in meas transcriberetur: quippe qui satius duxi
 lectorem remittere ad ipsum auctorem. Et si in nonnullis levioris momenti, ego
 aliter atque ille sentire videar: sciat lector, nihil quicquam à me clam viro illo
 eruditissimo fuisse typis vulgatum; imò iis etiam, in quibus fortasse videbimur abire
 in diversa, & conscium illum fuisse & consentientem. Ad mea quod attinet;
 inter

inter ea proculdubio inveniuntur non pauca, quæ virgulæ Censoriæ merentur castigationem. Quid enim expectandum de homine, qui præproperè festinat; quàm ut sæpius impingat atque labatur? quid de illo, qui aliquoties nec ducem in viâ, nec comitem habuit; quàm ut in luto aliquando hæsitet, aliquando à viâ aberret? Præda hæc Gothica, quam Cl. vindex è temporis voracissimi faucibus eripuit, non discerpta modò erat ac miserè mutilata, sed magnâ sui parte devorata profus. Unde quoque factum est, ut, cum de spe meâ sæpissimè deciderim in difficultatibus enodandis ex locorum parallelismo, Observationes è manibus meis è imperfectiores emitterentur, quò Textus ad manus nostras accessit imperfectior. Exorandi sunt igitur studiosi sobriiq; rerum antiquarum amatores, ut Gothorum, sive Ecclesiæ, sive gentis, primæva monumenta, quæ uspiam in Bibliothecarum Archivis deturpata squalore, ac pulvere sepulta delitescunt, jam tandem invideant blattis & tineis. Certè in Bibliotheca quadam, quæ Bononiæ est in *Edibus Canonorum Regularium sancti Salvatoris*, extare Ephemeridas linguâ Longobardicâ conscriptas, & aliqua linguâ Gotticâ exarata, testatur *Angelus Roccha*, in *Appendice Biblioth. Vaticanæ*, pag. 396. Inprimis Germani hac in re excitandi sunt, ut nullas Archivorum latebras inexploratas omittant, quò possint demum in lucem producere codicem illum alterum, aureis argenteisq; characteribus exaratum, & universum N. Testamentum Gothicè complectentem, quem alicubi in Germaniâ etiamnum recondi non est incredibile. (Vide *Epist. Jac. Usserii, Armachani, ad Fr. Junium*.) Ex hoc enim vehementer exoptato thesauro, & impolita mea possent emendatiora reddi, & tenuia prodire multò auctiora. Sed dum voti hujus compotes nobis esse non licet, imperfecta claudat illud *B. Hieronymi*: Aut profer meliores epulas, & me convivâ utere: aut qualicunque nostrâ cœnula contentus esto. *Apolog. ad Pammachium, Tom. II. pag. 100.*

Atque hîc iterum me extremam hujus stadii metam attigisse, Lector, non dubitabam. Quum enim horas huic operi destinatas in Gothicis expendendis cunctas collocasssem, omnem deponeram animum adornandi Annotatiunculas, quas primò mente conceperam, in *Versionem Anglo-Saxonicam*. Nam vett. illi Angli S. Evangelium in idioma suum transfulerunt, non, ut *Interp. Gothicus*, è *Fonte Græco*; sed, quæ temporum suorum deploranda erat imperitia, è *vulgatâ Lat. Versione*. Si itaque (mecum reputabam) *Saxonismi nostri ignarus* adhibuerit *Lat. illam Interpretationem*, quæ omnium manibus recipitur teriturque; næ ille proprio suo Marte, imò facile expedireque, assequi poterit, quid observatione dignum in se habeat monumentum hoc Evangelicum, quod olim in cœtibus religiosis audiebant patres nostri linguâ suâ vernaculâ pronunciatum. Et si in nonnullis ipsi aqua hæserit, omnino recurrendum ad *Dictionarium illud Saxonico-Latino-Anglicum*, quod *Guil. Somnerus*,

Cantuariensis, edi curavit anno diligenter composuit, ac typis Oxoniensibus CIO IO CLIX. His tamen amici haud contenti, instare non cessarunt, ut aliquid saltem, fervente jam prelo, elucubrarem, quod Annotatiuncularum vicem supplere possit in Textum, quem correxeram, Anglo-Saxonicum: nè quod luce publicâ dignum est habitum, indignum habeatur nostrâ qualicunque illustratione. Cui verò, quæso, audienti amicos suadentes, ut monumentum patrium, linguâ parentum conscriptum, excolatur, non statim subiret illud Ciceronis: Præclare scriptum est à Platone, Non nobis solum nati sumus, ortusq; nostri partem patria vindicat, partem parentes, partem amici? Lib. I. de Officiis. Hoc interim me, aliis negotiis quotidie interpellatum, suspensum jurè habet anxiumque: quòd ex subitaneis meis nondum digestis, imò vixdum conceptis; ex messiculâ, dico, meâ nondum in herbâ, quotidianum sibi pabulum efflagitatura sit Typographia. Eò magis tuum erit, Lector candidè, hæc paucula *à* *de* *re* *curat* *in* bonam partem accipere, quòd vides ea tui inprimis gratiâ, satis cum periculo molestiâque, suscipienda.

NOTA. Quoties in seqq. occurrent Saxones, Saxonice, &c. intellige Anglo-Saxones, Anglo-Saxonice, &c. Sic enim visum est multoties repetenda, brevitate studio, scribere in subsequituris.

C. PLINIUS SECUNDUS, in Historiæ naturalis Præfatione.

Res ardua, vetustis novitatem dare, novis auctoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiis fidem, omnibus verò naturam, & naturæ suæ omnia. Itaque etiam non affecutis, voluisse, abundè pulchrum atque magnificum est.

